

ZİHİN ENGELLİLERİN ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNETİN ÖĞRETİM AMAÇLI KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ: TRAKYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Selmin Çuhadar

Anahtar sözcükler

Öğretmen
yetiştirme,
İnternet,
Bilgi ve
iletişim
teknolojileri,
Özel eğitim

ÖZET

Bu çalışma Özel Eğitim Bölümü Zihin Engelliler Öğretmenliği Programında öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin öğretim amaçlı İnternet kullanımına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 24 birinci sınıf öğrencisidir. Araştırma verileri açık uçlu sorulardan oluşan bir anket formu ile elde edilmiş ve içerik çözümlemesi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmada Zihin Engellilerin Öğretmenliği Programına devam eden öğretmen adaylarının öğretim amaçlı internet kullanımına yönelik görüşleri araştırma soruları temelinde ortaya konmuştur.

Keywords

Teacher
education,
Internet,
Information
and
Communication
Technologies,
Special
education

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine views of first-year undergraduate students attended in Special Education Department, Program in Education of the Mentally Disabled regarding to Internet use in education. Participants of this research are 24 first-year students enrolled in Trakya University Faculty of Education Special Education Department, Program in Education of the Mentally Disabled. Data were collected with a questionnaire consisted of open-ended questions. Content analysis was conducted to data analysis. Findings regarding to views of participants was expressed on research questions.

1. GİRİŞ

Günümüz koşullarında insan yaşamının vazgeçilmezi haline gelmiş olan teknolojilerden biriside kuşkusuz internet ve onun gündelik yaşamda bireylere sağladığı olanaklar ve kolaylıklardır. Büyük olasılıkla interneti vazgeçilmez bir unsur haline getiren güç, bu teknoloji aracılığı ile ihtiyaç duyulan pek çok bilgiye ve veri kaynağına zaman ya da mekan sınırlaması olmaksızın rahatlıkla erişebilme özelliğidir. Bilgiyi işleme ve sunma süreçlerini kolaylaştırmada yardımcı olan bilgisayar ve internet eğitim ortamlarında da hızla yaygınlaşmaktadır. Bu doğrultuda bilgisayar ve internet okul içinde ve dışında öğretmenlerin ve öğrencilerin bilgiye ulaşmada ve paylaşmada yararlandığı başlıca kaynaklardan biri haline

gelmiştir. Aynı zamanda bu durum öğrencilerine etkili öğrenme-öğretme süreçleri sağlamak isteyen öğretmenlerin bilgisayar ve internetten yararlanmalarını da neredeyse zorunlu hale getirmektedir. Bütün bunların yanı sıra internetin eğitim ortamlarında kullanılmasıyla birlikte öğretmenlerle öğrenciler arasındaki geleneksel ilişkiler yeniden biçimlenmiş ve öğretmenin rolü değişerek, bilgiyi aktaran olmaktan çıkıp öğrencilerini bilgiye yönlendiren onlara bu konuda rehberlik eden durumuna dönüşmüştür. Söz konusu tüm bu nedenler göz önüne alındığında internetin öğretim süreçlerinde etkili ve doğru kullanımı konusunda öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının eğitilmeleri oldukça önemli görülmektedir (Akkoyunlu, 2002). Bilgisayar ve internetin doğru ve etkili kullanımı hem öğretmenlerin kendi mesleki gelişimleri ve bilgi paylaşımlarıyla ilgili süreçte, hem de öğrencileri için oluşturacakları öğrenme-öğretme süreçlerinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Benzer bir bakış açısıyla çağdaş eğitim anlayışı doğrultusunda genel eğitim ortamlarında giderek artan bir şekilde öğrencilerin bireysel farklılıkları daha fazla dikkate alınarak öğrencilerin her yönleriyle bir bütün olarak geliştirilmeleri düşüncesi ağırlık kazanmıştır. Bireysel farklılıkların son derece önemli olduğu özel eğitim alanında tıpkı normal gelişim gösteren öğrencilerin eğitimlerinde olduğu gibi teknoloji ve teknolojinin en önemli ürünlerinden biri olan bilgisayar ve internet özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerinde eğitimlerinde ve günlük yaşamlarında oldukça önemli bir yer tutmakta ve göz ardı edilemez katkılar sağlamaktadır (Martin, 2006).

Ayrıca özel eğitim alanındaki yeni yaklaşımlar ve yasal süreçlerdeki gelişmeler özel eğitim ve genel eğitim arasındaki ayrımı tümüyle ortadan kaldırmakta ve özel eğitim ve genel eğitimin birlikte planlanmasıyla ilgili kalıcı politikaların oluşturulmasına olanak tanımaktadır (Akçamete,2009). Bu doğrultuda özel eğitim alanına öğretmen olarak yetiştirilen öğretmen adaylarının da bilgisayarı ve interneti farklı disiplin alanlarındaki öğretmen adaylarıyla benzer şekilde etkili ve doğru biçimde kullanabilme yeterliliğine sahip olmalarının son derece önemli olduğu düşünülmektedir.

1.1. Öğretmen Yetiştirmede İnternet Kullanımı

Günümüz koşullarında internetin sunduğu imkânlar düşünüldüğünde öğretmenler internet aracılığı ile kendi alanlarındaki öğretim materyallerine, ders planlarına, örnek uygulamalara, değerlendirme araçlarına, yasal süreçlere rahatlıkla ulaşabilmekte ve meslektaşları ile bilgi paylaşımı yapabilmektedirler. Bu bakış açısıyla İnternet'in bilgiye ulaşma ve bilgiyi paylaşmada önemli bir yere sahip olduğu göz ardı edilemez bir gerçektir. Bu genel amaç doğrultusunda öğretmen yetiştirme alanı ile ilgili farklı disiplinlerde gerçekleştirilmiş olan güncel araştırmalar, başta İnternet olmak üzere bilgi ve iletişim teknolojilerinin gün geçtikçe daha etkin ve yaygın bir biçimde kullanıldığını göstermektedir. Araştırmalar İnternet'in bu alanda kullanımını öğretmen

adayları, öğretim elemanları, yöneticiler gibi ilgili farklı aktörlerin gözüyle ele alan çalışmalarda, cinsiyet, öz yeterlik algısı motivasyon gibi çok farklı boyutlarda incelemektedirler.

İnternet'in öğretim amaçlı kullanımına yönelik örnek olabilecek araştırmalardan birisi Atav, Akkoyunlu ve Sağlam (2006) tarafından yürütülen ve öğretmen adaylarının İnternet'e erişim olanakları ve kullanım amaçlarını ele aldıkları araştırmalarıdır. Araştırma, farklı bölümlerde öğrenim gören 259 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, öğretmen adaylarının İnternet'in öğretim amaçlı kullanmalarına yönelik bulgular ortaya konmaktadır. Bunlardan birisi katılımcıların %87,7'sinin İnternet'i kullandıkları ve %41,3'ünün İnternet kafelerden İnternet erişimi sağladıklarıdır. Bulgular, aynı zamanda öğrencilerin %76,4'ünün İnternet'i, ders/ödev konularında bilgiye ulaşma, oyun oynama ve haberleşme amaçlı olarak kullandıklarını göstermektedir.

Erdemir, Bakırcı ve Eyduran (2009), öğretmen adaylarının eğitimde teknolojiyi kullanabilme konusunda özgüvenlerini tespit etme amaçlı çalışmalarının bulgularına dayalı olarak bir takım önerilerde bulunmaktadırlar. Farklı bölümlerden 325 öğretmen adayı ile gerçekleştirilen çalışma sonucunda araştırmacılar, gerek öğretim elemanları gerekse öğretmen adaylarının İnternet ve diğer teknolojilerin öğretim amaçlı kullanımı konusunda bilgi ve becerilerini arttırmak ve olumlu bir özgüven kazandırmak adına üniversitelerin ilgili bölümlerinin işbirliği içerisinde çalışması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmen adaylarına İnternet ve diğer teknolojileri kullanabilecekleri ödevler, projeler verilmesi; onlara temel bilgisayar okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması ve eğitim fakültelerinde belirtilen teknolojilerin kullanılabilceği derslere ağırlık verilmesi önerilmektedir.

Aksüt ve diğ., (2005), 300 öğrencilik bir örneklem grubu ile eğitim fakültesi öğrencilerinin ödev hazırlamada İnternet kullanımına ilişkin tutumlarını ortaya koydukları bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma çerçevesinde katılımcılar, bilgisayar altyapısının yetersizliği, bilgisayar derslerinde yazılım ve donanım konularının yeterince tanıtılmadığı ve ayrıca bilgiye ulaşma yolları konusunda yeterince bilgilendirilmediklerini ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları, İnternet bağlantılı kişisel bilgisayara sahip olmamaları nedeniyle ödev yapma amacıyla İnternet kafelerden yararlandıklarını, ancak İnternet kafelerdeki ortamın kendileri için uygun olmadığını belirtmişlerdir.

Usta, Bozdoğan ve Yıldırım (2007), 229 öğrenci üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında, İnternet kullanımına yönelik sınıf öğretmeni adaylarının tutumlarını ele almışlardır. Araştırma bulguları

katılımcıların İnternet erişiminde %80,8 oranında İnternet kafelerden yararlandıklarını göstermektedir. Öğrenciler İnternet'i %62,9 oranında eğitim amaçlı ve ardından % 18,3 oranında eğlence, %17,5 oranında ise iletişim amaçlı kullandıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmada öne çıkan bulgulardan birisi İnternet'i daha uzun süre kullanan öğrencilerin daha az süre ile kullananlara göre daha olumlu tutum içinde olmalarıdır.

Karaman ve Kurtoğlu (2009), yarı yapılandırılmış bir görüşme ile farklı bölümlerde öğrenim görmekte olan 39 öğretmen adayının İnternet bağımlılığı hakkındaki görüşlerini ortaya koymuşlardır. Araştırmada öğrencilerin %56,4'ünün İnternet bağlantılı bir bilgisayara sahip olmadığı, bu öğretmen adaylarının İnternet kullanımı konusunda öncelikle İnternet kafelerden yararlandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Üniversitede almış oldukları bilgisayar derslerinin bilgisayar ve İnternet'in daha etkili bir biçimde kullanılmasına faydasının olup olmaması durumuna ilişkin öğretmen adaylarının olumlu görüş bildirdikleri de araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır.

Öğretmen adaylarının İnternet kullanımına ilişkin bir diğer araştırma ise Akın ve Baştuğ (2005) tarafından sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin bilgisayar ve İnternet teknolojilerinden yararlanma düzeylerini belirleme amaçlı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan 315 öğrencinin %58,73'ü İnternet'i eğitim-öğretim amaçlı olarak kullandıklarını ifade etmişlerdir. Araştırma bulgularına dayalı olarak öğretmen adaylarının İnternet'i mesleki bilgi ve becerilerini arttırmaya yönelik kullanmaları için çalışmalar yapılması gerekliliğinden bahsedilmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının sürekli açık tutulan ve güncel teknolojilere sahip laboratuvarlarda bilinçli birer bilgisayar ve İnternet kullanıcısı haline getirilmesi gerektiği önerisine de yer verilmektedir.

İnternet'in öğretmen yetiştirme uygulamalarında kullanımına yönelik araştırmaları çoğaltmak olanaklıdır. Her ne kadar birçok araştırmada çeşitli bulgular elde ediliyor olsa da özellikle farklı alanlarda gerçekleştirilen benzer çalışmalar güncel teknolojileri meslek yaşamlarında etkin bir biçimde kullanabilecek öğretmen adaylarının yetiştirilmesi sürecine ışık tutacaktır. Bu doğrultuda zihin engelliler öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarının eğitim ortamlarında ve bireysel olarak sahip oldukları koşullarda internetin öğretim amaçlı kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu görüşlerin zihin engelliler öğretmenliği alanına öğretmen yetiştirmede İnternetin etkin bir biçimde kullanılması konusunda bilgi çağına uygun özellikler taşıyan, olay ve olgulara eleştirel bir bakış açısıyla bakabilen, doğru bilgi ve bilgi kaynaklarına ulaşım değerlendirebilen, problemlere çözüm üretebilen, kendi mesleki

gelişimlerini ve bilgi paylaşımlarını doğru bir şekilde destekleyen öğretmenlerin yetiştirilmesi sürecine de olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Amaç

Bu çalışma, Zihin Engelliler Öğretmenliği programında öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin öğretim amaçlı İnternet kullanımına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

2. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın çalışma grubu, veri toplama ve çözümleme sürecine ilişkin bilgi verilmektedir.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2009-2010 öğretim yılında ilk defa öğrenci kabul eden Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Zihin Engellilerin Eğitimi Öğretmenliği Programı'nda öğrenim gören 24 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yoluna gidilmiştir. Bu tip örneklemede araştırmacı, araştırma amaçlarına en uygun ve istenen özellikleri taşıyan katılımcıları kendi yargısı ile örneklem grubu olarak belirlemektedir (Balcı, 2004).

Çalışma grubunu oluşturan 24 öğrencinin 14'ü kadın (%58) ve 10'u erkek (%42) öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin kaldıkları yerlerde dilediklerin zaman kullanabilecekleri, İnternet erişimi olan bir bilgisayara sahip olma durumları ele alındığında öğrencilerden yalnızca 8'inin (%33) bu olanağa sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin 14'ü (%58) İnternet kafelerden, 7'si (%29) yurtlardan, 2'si (%8) evlerinden ve 1'i okuldan İnternete erişimi sağlamaktadır. İnternet kullanım sıklıkları ele alındığında ise öğrencilerin 13'ünün (%54) haftada birkaç kez, 6'sının (%25) günde birkaç kez ve 5'inin (%21) ayda birkaç kez İnternet eriştikleri görülmektedir. Öğrenciler İnternet kullanım amaçları Tablo1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin İnterneti ders dışı kullanım amaçları

	f (n=24)	%
1- Bilgi aramak	24	100
2- Sohbet etmek	18	75
3- Dosya indirmek	13	54
4- E-posta göndermek	13	54
5- Gazete okumak	13	54
6- Alışveriş yapmak	4	17
7- Film izlemek	1	4
8- Müzik dinlemek	1	4

Tablo 1’de yer alan verilere göre çalışma grubunu oluşturan 24 (%100) öğrencinin tümü İnterneti bilgi arama amaçlı kullanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin 18’i (%75) İnternette sohbet amaçlı faydalanmaktadır. Dosya indirme, e-posta gönderme ve gazete okuma öğrencilerin yarısından fazlasının (%54) İnternet kullanım amaçları arasında yer almaktadır. Diğer yanda İnternetin genel kullanım amaçları arasında alışveriş yapma (%17), film izleme (%4) ve müzik dinlemenin (%4) oranında gerçekleştiği görülmektedir.

2.2. Veri toplama Aracı ve Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan bir anket formu kullanılmıştır. Formun birinci bölümünde yer alan ifadeler çalışma grubunu oluşturan öğrencilere ait kişisel bilgilerin ve İnternet kullanım durumlarına ilişkin verilerin elde edilmesine yöneliktir. Formun ikinci bölümünde ise araştırma amacı doğrultusunda istenen verilerin elde edilebilmesine yönelik dört açık uçlu soru yer almaktadır. Anket formunun hazırlanmasında ilgili alanyazından ve uzman görüşlerinden faydalanılmıştır. Formun hazırlanması ve son halinin verilmesinin ardından veri toplama aşamasında araştırmacı tarafından öğrencilere anket hakkında bilgi verilmiş, katılımın gönüllük esasına göre gerçekleştiği ifade edilmiş ve 15 dakikalık bir süre içerisinde veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Anket formunda yer alan açık uçlu sorular şu şekildedir:

1. İnterneti dersleriniz ile ilgili olarak hangi amaçlarla kullanıyorsunuz?
2. İnternetin öğretim amaçlı kullanımında olumlu bulduğunuz yönler nelerdir?
3. İnternetin öğretim amaçlı kullanımında karşılaştığınız sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik önerileriniz nelerdir?
4. İnternetin özel eğitim öğretmeni yetiştirmedeki rolü sizce nasıl olmalıdır?

Verilerin toplanması, Ms Word yazılımı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmasının ardından analiz aşamasına geçilmiştir. Öncelikle bilgisayar dökümlerinin doğrulunun kontrolünü gerçekleştirebilmek amacıyla anket formları ile bilgisayar dökümleri bir diğer araştırmacıya verilmiş ve kontrol işlemi sonucunda araştırmacının verileri bilgisayar ortamına doğru bir biçimde aktardığı görülmüştür. Bir sonraki adımda veriler indekslenerek içerik analizi aşamasına geçilmiştir. İçerik analizi ile verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşılması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). İndekslenen veriler kodlanarak araştırma amaçları doğrultusunda temalara ulaşılmıştır. Analiz sürecinde oluşturulan temalar eğitim teknolojisi ve özel eğitim alanlarında uzman araştırmacıların görüşlerine sunulmuştur. Farklı araştırmacıların temaları incelemesi sonucu elde edilen temalar üzerinde görüş birliği sağlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinde

geçerlik ve güvenilirlik gibi kavramları ortaya koyabilecek uzman görüşü, verilerin ayrıntılı bir biçimde betimlenmesi, meslektaş teyidi gibi stratejilere başvurulmuş ve verilerin sunumunda öğrenci görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma bulguları öğrenci görüşlerinden doğrudan alıntılar ile desteklenerek araştırma soruları temelinde sunulmaktadır.

3.1. İnternetin Dersler İle İlgili Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular

İnternetin ders amaçlı kullanımına yönelik çalışma grubunu oluşturan 24 öğrencinin görüşlerinden elde edilen temalar Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. İnternetin dersler ile ilgili kullanım amaçları

	f (n=24)
1- Ders ile ilgili konularda araştırma yapmak	19
2- Alana yönelik bilgi edinmek	6
3- Ders materyali hazırlamak	4
4- Bilgi alışverişinde bulunmak	2

Öğrencilerin derslerde İnternet kullanım amaçlarına ilişkin en fazla belirtilen görüş ders ile ilgili konularda araştırma yapmak teması ile ifade edilebilir. Öğrenciler başta ödevlerle ilgili konularda olmak üzere, ders konuları ile ilgili bilmedikleri konu ve terimleri araştırma, bilgiye farklı kaynaklardan ve farklı bakış açıları ile ulaşma gibi amaçlarla İnterneti ders amaçlı kullandıkları görülmektedir.

"Verilen ödevlerle ilgili veri yada bilgi toplamak amacıyla. Anlamını bilmediğim, daha çok yabancı kökenli, sözcüklerin anlamlarını araştırmak için."

"Bilgi aramak, ödev araştırıp, hazırlamak, alanımla ilgili konuları araştırmak, merak ettiklerimi öğrenmek için."

Öğrenciler İnterneti ayrıca alanlarına yönelik bilgi edinme, ders materyali hazırlama, arkadaşları ve alanda çalışan farklı bireylerle ders konuları ile ilgili bilgi alışverişinde bulunma gibi amaçlarla da kullandıklarını belirtmektedirler.

"Sunum yapılacak olan derslerde ilgili ders konularını araştırmak için kullanıyorum. Bazen internette özel eğitim kurumlarının sayfalarına üye olup oradaki yazıları okuyorum. Özel eğitimde çalışan insanların bu alanla ilgili görüşlerini okuyorum."

"Verilen ödevlerin hazırlanmasında, derse konuyla ilgili hazırlık, ön bilgi edinme aşamasında kullanıyorum. Derslerle yada konularla ilgili site ya da forumlara üye olarak faydalanabiliyorum."

3.2. İnternetin Öğretim Amaçlı Kullanımında Olumlu Bulunan Yönlerle İlişkin Bulgular

Öğrencilerin İnternetin öğretim amaçlı kullanımına yönelik olumlu buldukları yönleri Tablo 3'te sıralanmaktadır.

Tablo 3. İnternetin Öğretim Amaçlı Kullanımında Olumlu Bulunan Yönler

	f (n=24)
1- Bilgiye kolay ve hızlı ulaşım	18
2- Öğrenmeye katkıda bulunma	12
3- Farklı bilgi kaynaklarına erişim	7
4- Eğlenceli olması	3

Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar çerçevesinde İnternetin öğretim amaçlı kullanımına yönelik en fazla üzerinde durdukları nokta bilgiye kolay ve hızlı ulaşabilme olmuştur. Öğrenciler, zaman ve yer fark etmeksizin bilgi kaynaklarına kolayca ulaşabildiklerini, daha fazla bilgi kaynağına ulaşarak daha pratik bir şekilde araştırma yapabildiklerini, bu durumun kendilerine zaman kazandırdığını ifade etmişlerdir.

"Şöyle söyleyebilirim. En basit örnekle Google'a girip öğrenmek istediğiniz konuyu yazdığınızda birçok siteden o konu hakkında bilgi edinebiliyorsunuz. Benim gibi bilgisayar pek bilmeyen kişiler bile bunu yapmakta zorlanmaz. Bu gayet olumlu bir yön bence."

"Merak edilen, hakkında bilgi sahibi olmadığımız pek çok konuya, bilgiye internette erişebiliyoruz. Bu hem daha çabuk hem de daha kolay öğrenmemizi sağlıyor. Kısa sürede daha çok bilgiye ulaşabiliyoruz."

Zamandan ve yerden bağımsız bir biçimde kolay ve hızlı bir biçimde bilgi kaynaklarına ulaşabilme durumuna paralel olarak öğrencilerin İnternet'in öğretim amaçlı kullanımı konusunda ifade ettikleri bir diğer olumlu durum da öğrenmeye katkıda bulunmadır. Öğrenciler, İnternet'in derslerde kullanımının öğrenme konusunda verimi arttırdığını, ders öncesinde işlenecek konulara hazırlık yapılabilmesini sağladığını, dersleri daha ilgi çekici hale getirerek katılımı arttırdığını belirtmişlerdir.

"Araştırmak istediğimiz herhangi bir konuda sınırsız bilgiye ulaşmamızı sağlıyor. Ayrıca okullarda bilgisayar destekli eğitimin sağlanması öğrencilerin kendi kendine öğrenmelerine yardımcı olur. Öğrenciler internet sayesinde merak ettikleri her şeyi öğrenebilirler. İnternet, uzaktan eğitim içinde önemli bir faktördür. Öğrenciler, alanlarıyla ilgili soruları çözebilirler."

Farklı bilgi kaynaklarına erişim ve İnternet'in öğretim amaçlı kullanımının eğlenceli bulunması görüşlerden elde edilen diğer temalardır. Farklı bakış açılarına sahip uzmanlarca ortaya konan görüşler, çok yönlü bilgi kaynaklarına ulaşabilme ve derslerle ilgili

birden fazla bilgi kaynağına ulaşabilme ifade edilen görüşler arasındadır. Ayrıca İnternet'in öğretim amaçlı kullanımının eğlenceli bulunmasına yönelik görüşler de dile getirilmiştir. Öğrenciler bu tema altındaki görüşleri ile İnternet sayesinde öğrenirken bir yandan da eğlendiklerini belirtmişlerdir.

"Kısa zamanda araştırma yapabilmeyi sağlamak, bir konuda birden fazla kaynak bulabilmek, gelişen bilgisayar teknolojisi ile bulunulan yerden bilgi arayabilmek, öğretilecek konuyu görsellikle birleştirerek öğrencide daha kalıcı olmasını sağlayabilmek."

"Araştırılan konu ve ders hakkında farklı kişi ve görüşlerce ortaya konulmuş birden fazla dokümana ulaşabilme imkanı... Ders çalışma sürecinde öğrenirken aynı zamanda eğlenceli olması da öğrenmeyi kolaylaştırdığı gibi etkili bir sunuma sahip olması da bilgiyi kalıcı kılar."

3.3. İnternetin Öğretim Amaçlı Kullanımında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular

Öğrencilerin İnternet'in öğretim amaçlı kullanımında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerileri Tablo4'te sunulmaktadır.

Tablo 4. İnternetin Öğretim Amaçlı Kullanımında Karşılaşılan Sorunlar

	f (n=24)
1- Bilgi erişiminde yaşanan sorunlar	6
2- Altyapı eksikliği ve teknik sorunlar	6
3- İnternet bağlantı sorunları	5
4- Bilgisayar eğitiminin yetersizliği	4
5- Sosyalleşmeye olumsuz etki	3

Öğrencilerin İnternet'in öğretim amaçlı kullanımında karşılaştıkları sorunlardan ilki bilgi erişiminde yaşanan sorunlar biçiminde temalaştırılmıştır. Bu olumsuzluğa ilişkin görüşlere bakıldığında öğrencilerin eriştikleri bilgi kaynaklarının doğruluğundan emin olamadıkları, zaman zaman İnternet'te gereksiz ve yanlış bilgilere rastlanabildiği belirtilmektedir. Bilgi erişiminde yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerden öne çıkan bir diğeri de İnternet ortamında yer alan çok sayıda bilgi ve bilgi kaynağının öğrencileri bilgiye erişim konusunda hazırcılığa ve tembelliğe yönelttiğidir.

"Hazır bilgi olduğu için tembelliğe yöneltmektedir. Sitelerin kurulum amaçlarını bilmediğimiz için elde ettiğimiz bilgilerin ne denli doğru olduğunu bilmiyoruz."

"Bilgiye ulaşmada çeşitli kısıtlamalar ve bilgiler bulunmaktadır. Bireyin doğru bilgiye ulaşabilmesi için yönlendirmeler yapılmalıdır."

Altyapı eksikliği ve teknik sorunlar ve buna paralel olarak İnternet bağlantısında meydana gelen sorunlar İnternet'in öğretim amaçlı kullanımında öğrencilerin sıklıkla karşılaştıkları durumlar olarak belirtilmiştir. Her ne kadar İnternet bağlantısı ile ilgili yaşanan sorunlar teknik konularda temelinde ifade edilebilecek bir bulgu gibi görölse de öğrencilerin bu konuyla ilgili görüşlerinde bağlantı sorunlarını ayrıca dile getirmiş olmaları başlı başına temalaştırılması gereken bir durum haline getirmektedir. Öğrenciler okullarda bilgisayar altyapısının yetersizliği, yurtlarda diledikleri anda İnternet bağlantısı bulamamaları, var olan bazı bilgisayarlarda İnternet bağlantısının olmaması gibi görüşleri birer olumsuzluk olarak ileri sürmüşlerdir. İnternet bağlantı sorunları ile ilgili olarak da öğrenciler İnternet bağlantı hızının düşük olması ve sıklıkla kesintilerin meydana gelmesini önemli bir olumsuzluk olarak belirtmişlerdir.

"Okullarda kişi başına düşen bilgisayarın azlığı sebebiyle sorunlar çıkabiliyor. Bazı bilgisayarlarda internet bağlantısının olup bazılarında olmaması sıkıntı yaşatabiliyor."

"Bazı zamanlar internet hızının ve kalitesinin düşük olması insanı sıkıyor. Böyle durumlarda araştırmak ve okumak içimden gelmiyor."

Öğrenci görüşleri incelendiğinde İnternet'in öğretim amaçlı kullanımında yaşanan olumsuzlukların nedenleri arasında okullarda verilen bilgisayar eğitiminin yetersiz olduğu görüşü dile getirilmiştir. Öğrenciler, bilgisayar konularının genellikle teorik olarak işlendiğini, İnternet kullanımına yönelik yeterli düzeyde öğretim gerçekleşmediğini, İnternet ortamında kullanılan yazılımların nasıl kullanılabileceği konusunda bilgilendirilmediklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler bu sorunun kaynağına yönelik kendilerine yönelik de birtakım eleştirilerde bulunmakta ve bilgisayar öğrenme konusunda zaman zaman yeterli çaba göstermediklerini de ifade etmektedirler.

"Bunu yapabilmemiz tüm öğrencilerin bilgisayar bilmesi şart. Ne yazık ki şu ana kadar okuduğum sınıflarda öğrenciler bilgisayar kullanmayı bilgisayardan öğrenme sağlayacak kadar bilmiyor. Basit bir öğretim uygulamasında bile öğrenciler sorun yaşayabiliyor. Asıl sorun şu; bu öğrenciler bilgisayar öğrenmek için de çaba sarf etmiyorlar. Uygulamalı bir bilgisayar dersi yerine teorik ve ezbere dayalı bir bilgisayar eğitimini yeğliyorlar. Amaçları ise sınavı geçmek, bilgisayar öğrenmek değil. Bu sorunun aşılması internet kullanılarak yapılan öğretimi kolaylaştırabilir."

Teknik ve öğretimsel boyutta yaşanan sorunların dışında İnternet kullanımının gerek öğrenciler arasındaki gerekse öğretmen ve öğrenciler arasındaki sosyalleşmeyi de engellediği yönünde görüşlere rastlanmış ve bu durum sosyalleşmeye olumsuz etki olarak temalaştırılmıştır.

"İnternetin öğretim amaçlı kullanımı bana göre bir yanımızı köreltiyor. İsteddiğimiz her şeye anında ulaşmamız tamam güzel ama artık internet hayatımıza o kadar girmiş ki robotlaşmışız neredeyse. Belki bunun öğretimle ilgisi yok ama ben yurttan kalıyorum, bakıyorum cafeler tıklım tıklım insanlar hep internette saatlerce bilgisayar başında. Oturup üç dört arkadaş bir yerde sohbet edemez hale gelmişiz neredeyse. Hele kütüphanede internet bölümü dolu öbür kısmına giden bile yok."

İnternet'in öğretim amaçlı kullanımında yaşanan olumsuzlukların çözümüne yönelik olarak bazı öğrenciler önerilerde de bulunmuştur. Bu öneriler genel olarak şöyle sıralanabilir:

- İnternet bağlantı hızının yükseltilmesi ve İnternet erişiminde yaşanan kesintilerin önlenmesi
- Öğretim elemanlarının İnternet'in öğretim amaçlı kullanımı konusunda öğrencileri teşvik etmesi
- Okullardaki bilgisayara ve İnternet altyapısının güçlendirilmesi
- Okullarda öğrencilere sürekli ve ücretsiz İnternet kullanım olanağı sağlanması
- Doğru bilgiye ulaşabilme konusunda öğrencilerin bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi

"Yurtta internet bağlantısı olmadığı için istediğimiz saatte kendi bilgisayarımızdan internete bağlanamıyoruz. Örneğin bir kitap okuduğumuzda kafamıza takılan veya anlamını bilmediğimiz, kitabın içinde geçen farklı bir bilgiyle karşılaştığımızda onu hemen araştıramıyoruz. Araya zaman girince de onu araştırmayı unuttuğumuz için de o anki bilgi edinme şevkimiz kırılıyor. Bu yüzden yurtlara kablosuz internet gelmesi gerekiyor."

"Derslerle ilgili daha çok site yada forumlar açılabilir. Daha çabuk ve kolay ulaşabilmemiz için net bağlantıları hızlandırılabilir. Okullarda bilgisayarlar çoğaltılıp, öğrencilerin kolayca internete bağlanmaları sağlanabilir."

3.4. İnternetin Özel Eğitim Öğretmeni Yetiştirmedeki Rolüne İlişkin Bulgular

Araştırmada İnternet'in özel eğitim öğretmeni yetiştirmedeki rolüne ilişkin öğrenci görüşleri çeşitli temalarla ifade edilmiştir Tablo 5'te söz konusu temalar sıralanmaktadır.

Tablo 5. İnternetin Özel Eğitim Öğretmeni Yetiştirmedeki Rolü

Sorunlar	f (n=24)
1- Özel Eğitim ile ilgili konularda bilgi edinme ve tecrübelerin paylaşımı	14
2- Özel Eğitim ile ilgili ders materyallerinin geliştirilmesi	7
3- Özel eğitim alanı ile ilgili güncel gelişmeleri takip etme	4

Öğrenci görüşlerine kapsamında İnternet'in özel eğitim öğretmeni yetiştirmedeki en önemli rolü, özel eğitim ile ilgili konularda bilgi edinme ve tecrübelerin paylaşımı teması ile ifade edilebilir. Öğrenciler, gerek öğretimsel konularda, gerekse bu alandaki etkinlikler, yasalar/yönetmelikler vb. birçok konuda İnternet'in bir bilgi kaynağı olarak kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca öze eğitim alanında çalışan öğretmenler ve uzmanlardan bilgi edinme konusunda İnternet'in kullanılabilceği ifade edilmiştir. Bu bağlamda İnternet özel eğitim

öğrencileri için alana yönelik bilgi verici yapısının yanı sıra hizmet öncesi mesleki gelişime yönelik öğrencilere büyük bir avantaj sağlamaktadır.

"Özel eğitim alanıyla ilgili var olan kaynak yetersizliği konusunda yaşanan sorunları düşünürsek; internette alanla ilgili sitelerin oluşturulması, özel eğitim uzmanlarının yazılarını paylaşabilecekleri bir net ortamı bölüme ve öğrencilerine ve engelli ailelerine faydalı olabilir diye düşünüyorum."

"İnterneti bütün kullanım amaçlarını bir kenara bırakarak özel eğitim öğretmenin eğiteceği bireyler göz önünde bulundurularak bu bireylerin öğrenme güçlükleri, ilgi alanları ve onlara hitap eden tarafları doğrultusunda yeni bir kullanım alanına sahip olması gerekir. İnternet her alanda olduğu gibi bu alanda da öğretmeni kendi alanında aynı konuda farklı verilere, öğretmeni donanımlı kılacak bütün bilgilere, önceden yaşanmış tecrübelere götürür."

Görüşlerden elde edilen bir diğer tema da özel eğitim ile ilgili ders materyallerinin geliştirilmesidir. Öğrenciler, özel gereksinimli bireylere öğretilcek konuların bilgisayar ve İnternet yardımı ile hazırlanabileceği gibi öğretimin doğrudan bu teknolojiler yardımı ile de gerçekleştirilebileceğini belirtmişlerdir.

"Her zaman uygulama yapmak mümkün olmuyor özel eğitim alanında. Bir uçak kullanımının simülasyonu yapılabiliyorsa, özel eğitim alanında bir çocuğun eğitilmesi için de programlar oluşturulabilir. Mesela çocuğun öz bakım becerilerini geliştirmeye yönelik yapılan bir benzeşim programı özel eğitim öğretmenlerini bu alanda eğitebilir. Bu tür eğitim programlarının özel eğitim öğretmeni yetiştirmede önemli bir rolü olabilir."

Özel eğitim alanı ile ilgili güncel gelişmeleri takip etme görüşlerden elde edilen son temadır. Bu temaya ilişkin ifade edilen görüşler İnternet'in özel eğitim alanında dünyada ve Türkiye'de meydana gelen gelişmelerin ve alandaki yeniliklerin İnternet aracılığı ile takip edilebileceği yönündedir.

"Öğretmen yetiştirirken internetten yararlanabiliriz. Araştırmalarda özel eğitimde dünyada yapılan çalışmaların takibi, geliştirilen yöntemlerin öğrenciye duyurulması, bilgilerin karşılaştırılması, materyallerin geliştirilmesi açısından önemlidir. Örnek bulmada internetten yararlanılır."

"Özel eğitim alanı ülkemizde yeni gelişen bir alan olduğu için bazı bilgilere internet üzerinden ulaşmak gerekiyor. Bunları bünyesinde barındırmalı."

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Zihin Engelliler Öğretmenliği programında öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin öğretim amaçlı İnternet kullanımına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmanın bulguları öğretmen adaylarının görüşlerini farklı boyutlarda ortaya koymaktadır. İnternetin ders amaçlı kullanımına ilişkin olarak elde edilen bulgular değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının İnterneti dersleri ile ilgili konularda araştırma yapmak ve bilgi edinmek amacıyla sıklıkla kullandıkları görülmüştür. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının İnterneti

kullanma ve İnternet kanalı ile erişilen bilgilerin doğruluğunu ve bilimselliğini değerlendirme konusunda doğru yönlendirilmelerinin oldukça önemli olduğu düşünülebilir. Eğitim fakültelerinde halen uygulanan programlar ve bu programlar doğrultusunda yürütülen Bilgisayar I ve II derslerinde yer verilen konulara ek olarak derslerde uygulamalı çalışmalara ağırlık verilmesi ve alanda çalışan öğretim elemanlarının yürüttükleri derslerde öğretmen adaylarını özel eğitim alanı ve İnternetin doğru ve etkili kullanımı konusunda bilgilendirmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Ludlow (2001) teknoloji ve özel eğitim alanında öğretmen eğitimine yönelik çalışmasında, teknolojinin ders ve alan çalışmaları ile bütünleştirildiği taktirde özel eğitim öğretmenleri tarafından büyük olasılıkla yeterli bir biçimde kullanılabileceğini ifade etmektedir. Ayrıca ilgili alan yazında ve araştırmaya katılan öğretmen adaylarının önerileri arasında öğretmen adaylarına İnternet ve diğer teknolojileri kullanabilecekleri ödevler, projeler verilmesi; onlara temel bilgisayar okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması ve eğitim fakültelerinde belirtilen teknolojilerin kullanılabileceği derslere ağırlık verilmesinin öğretmen adaylarının bu konudaki yeterliliklerini arttıracacağı ifade edilmektedir (Ludlow, 2001; Akkoyunlu, 2002; Aksüt ve diğ., 2005; Erdemir, Bakırcı ve Eyduran, 2009).

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise İnternetin öğretim amaçlı kullanımında olumlu bulunan yönlerin ağırlıklı olarak bilgiye kolay-hızlı erişim ve öğrenmeye katkıda bulunma üzerinde yoğunlaştığıdır. Aynı zamanda sayıları çok fazla olmamakla beraber bazı öğrenciler internetin öğretim amaçlı kullanımının eğlenceli olduğu konusunda görüş bildirmişleridir. Bu doğrultuda elde edilen bilgiler ve günümüz koşullarında öğretmen adaylarının da günlük yaşamlarında İnterneti sıklıkla kullanıyor olmalarından yola çıkarak öğrenme ve öğretme etkinliklerini daha doğal, ilgi çekici ve eğlenceli hale getirmek için eğitim ortamlarında İnternet kullanımının arttırılması düşünülebilir.

İnternetin öğretim amaçlı kullanımında karşılaşılan sorunlara ilişkin bulgular ise bilgi erişiminde yaşanan sorunlar, alt yapı, teknik ve bağlantı sorunları, bilgisayar eğitiminin yetersizliği ve sosyalleşmeye olumsuz etkiler başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin bilgiye erişim olanakları ile ilgili elde edilen bilgiler değerlendirildiğinde öğrencilerden sadece birinin okuldan İnternete erişim sağlaması ve bu doğrultuda en düşük oranın okul ortamında olması oldukça düşündürücüdür. Atav, Akkoyunlu ve Sağlam (2006), öğretmen adaylarının internete erişim olanakları ve amaçları konusunda yapmış oldukları çalışmalarında da öğretmen adaylarının benzer şekilde internete erişim konusunda okul ortamını en düşük oranda kullandıkları görülmüştür. Bu durum araştırmada okullarda kişi başına düşen bilgisayar sayısının azlığı, internet bağlantısının kalitesinde, hızında vb. konularda yaşanan sorunların varlığı ile ilişkilendirilmiştir. Eğitim ortamlarında bu ve benzeri sorunlara üretilecek olan çözümler ile

üniversite ve fakültelerin öğrencilerin internete erişim sağlayabilecekleri ortamların sayısını ve kalitesini arttırmaları ile öğrencilerin okuldan internete erişim sağlama sıklığının arttırılabileceği ve böylece çağdaş eğitim gereklerinin daha iyi sağlanabileceği düşüncesi ağırlık kazanmıştır. Benzer şekilde öğrencilerin İnternet kafelerde uygun olmayan koşullarda zaman geçirmelerinin kendileri için uygun olmadığını düşünen öğretmen adaylarının düşünceleri Aksüt ve diğ. (2005), tarafından yürütülen araştırma sonuçları ile benzerlikler göstermiştir.

İnternetin özel eğitim öğretmeni yetiştirmedeki rolüne ilişkin elde edilen bulgular alanla ilgili konularda bilgi edinme, tecrübelerin paylaşımı, ders materyallerinin geliştirilmesi ve alanla ilgili gelişmelerin takip edilmesi başlıkları altında temalaştırılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri ve halen özel eğitim alanında yürütülen uygulamalar doğrultusunda hizmet öncesinde ve sonrasında öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine katkı sağlayabilecek uygulamalardan eğitimleri süresince haberdar edilmelerinin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda interneti öğretim amaçlı kullanma konusundaki yeterliklerinin desteklemesi amacıyla ders programlarına internetin öğretim amaçlı kullanımına ilişkin dersler konularak özel eğitim alanındaki öğretmen adaylarının kendi alanlarına yönelik olarak interneti doğru ve etkili bir biçimde kullanma ve internet kanalı ile erişebilecekleri kaynakları tanımaları sağlanabilir. Öğretmen adaylarının ve alanda çalışan öğretmenlerin kullanmaları amacıyla ilgili üniversiteler, Milli Eğitim Bakanlığı ve buna bağlı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü gibi birimler tarafından özel eğitim alanına yönelik Web portalı oluşturularak dünyada ve Türkiye'deki alan yazın, uygulamalar, örnek çalışmalar doğru ve güncel olarak öğretmen adaylarına ve öğretmenlere ulaştırılabilir. Ayrıca öğretmen adaylarının eğitimleri süresince ve meslek yaşamlarında özel eğitim alanı ile ilgili dünyadaki gelişmeleri internet üzerinden rahatlıkla takip edebilmeleri amacıyla ders programlarında mesleki yabancı dil öğretimine daha fazla önem verilmesinin de öğretmen adaylarının bu konudaki yeterliliklerini arttıracacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akçamete,A.G. (2009) Özel gereksinimi olan çocuklar. A.Akçamete (Ed.),*Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimi Olan Çocuklar Ve Özel Eğitim*.Ankara:Kök Yayıncılık.
- Akın, M. ve Baştuğ, A. (2005) Erzincan eğitim fakültesi ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin bilgisayar ve internet teknolojilerinden yararlanma düzeylerini belirlemeye yönelik bir ön araştırma, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 1, 47-58.
- Akkoyunlu, B. (2002) Öğretmenlerin İnternet kullanımı ve bu konuda öğretmen görüşleri, *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 1-8.

- Aksüt M. Çakın, N., Battal, İ. ve Tuğyan, Ö. (2005) Eğitim fakültesi öğrencilerinin ödev hazırlamada internet kullanımına ilişkin tutumları, *10.Türkiye İnternet Konferansı*, 9-11 Aralık, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Atav, E., Akkoyunlu, B. ve Sağlam, N. (2006) Öğretmen adaylarının İnternete erişim olanakları ve kullanım amaçları, *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 37-44.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeleri*. Ankara: Pegema.
- Erdemir, N., Bakırcı, H. ve Eyduran, E. (2009) Öğretmen adaylarının eğitimde teknolojiyi kullanabilme özgüvenlerinin tespiti, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 6, 3, 99-108.
- Karaman, M.K. ve Kurtoğlu, M. (2009) Öğretmen adaylarının internet bağımlılığı hakkındaki görüşleri, *Akademik Bilişim'09 - XI. Akademik Bilişim Konferansı*, 11-13 Şubat, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Ludlow, B. L. (2001). Technology and teacher education in special education: Disaster or deliverance? *Teacher Education and Special Education*, 24(2), 143-163.
- Martin, S. S. (2006). Special education, technology, and teacher education. *ForeSITE*, 1(1).
- Usta, E., Bozdoğan, A.E. ve Yıldırım, K. (2007) Sınıf öğretmeni adaylarının internet kullanımına ilişkin tutumların değerlendirilmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 1, 209-222.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YAZAR HAKKINDA BİLGİ

Yrd.Doç.Dr. Selmin ÇUHADAR Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapmaktadır. Özel eğitimde bilimsel dayanaklı uygulamalar, aile eğitimi, erken çocukluk, özbakım ve günlük yaşam becerilerinin öğretimi, otizm, otistik çocukların ailelerinin eğitimi, özel eğitimde yardımcı teknolojiler, öğretmen eğitiminde teknoloji kullanımı başlıca ilgi alanlarını oluşturmaktadır.

Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalı Edirne/Türkiye,
selmincuhadar@trakya.edu.tr

ZİHİN ENGELLİLERİN ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNETİN ÖĞRETİM AMAÇLI KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ: TRAKYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Günümüz koşullarında internetin sunduğu imkânlar düşünüldüğünde öğretmenler internet aracılığı ile kendi alanlarındaki öğretim materyallerine, ders planlarına, örnek uygulamalara, değerlendirme araçlarına, yasal süreçlere rahatlıkla ulaşabilmekte ve meslektaşları ile bilgi paylaşımı yapabilmektedirler. Bu bakış açısıyla İnternet'in bilgiye ulaşma ve bilgiyi paylaşmada önemli bir yere sahip olduğu göz ardı edilemez bir gerçektir. Bu genel amaç doğrultusunda öğretmen yetiştirme alanı ile ilgili farklı disiplinlerde gerçekleştirilmiş olan güncel araştırmalar, başta İnternet olmak üzere bilgi ve iletişim teknolojilerinin gün geçtikçe daha etkin ve yaygın bir biçimde kullanıldığını göstermektedir. Araştırmalar İnternet'in bu alanda kullanımını öğretmen adayları, öğretim elemanları, yöneticiler gibi ilgili farklı aktörlerin gözüyle ele alan çalışmalarda İnternet'in öğretim amaçlı kullanımı cinsiyet, öz yeterlik algısı motivasyon gibi çok geniş bir yelpazede incelemektedirler. Araştırmalarda birtakım bulgular elde ediliyor olsa da özellikle farklı alanlarda gerçekleştirilen benzer çalışmalar güncel teknolojileri meslek yaşamlarında etkin bir biçimde kullanabilecek öğretmen adaylarının yetiştirilmesi sürecine ışık tutacaktır.

Bu çalışma, Zihin Engelliler Öğretmenliği programında öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin öğretim amaçlı İnternet kullanımına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda zihin engelliler öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının eğitim ortamlarında ve bireysel olarak sahip oldukları koşullarda internetin öğretim amaçlı kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu görüşlerin zihin engelliler öğretmenliği alanına öğretmen yetiştirmede İnternetin etkin bir biçimde kullanılması konusunda bilgi çağına uygun özellikler taşıyan olay ve olgulara eleştirel bir bakış açısıyla bakabilen, bilgiye ulaşıp değerlendirebilen, ortaya çıkabilecek problemlere çözüm üretebilen, kendi mesleki gelişimlerini ve paylaşımlarını doğru bir şekilde destekleyen öğretmenlerin yetiştirilmesi sürecine de olumlu katkılar sağlayacaktır.

Araştırmanın çalışma grubunu 2009-2010 öğretim yılında Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Zihin Engellilerin Eğitimi Öğretmenliği Programı'nda öğrenim gören 24 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan 24 öğrencinin 14'ü kadın (%58) ve 10'u erkek (%42) öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin kaldıkları yerlerde dilediklerin zaman kullanabilecekleri, İnternet erişimi olan bir bilgisayara sahip olma

durumları ele alındığında öğrencilerden yalnızca 8'inin (%33) bu olanağa sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin 14'ü (%58) İnternet kafelerden, 7'si (%29) yurtlardan, 2'si (%8) evlerinden ve 1'i okuldan İnternete erişimi sağlamaktadır. İnternet kullanım sıklıkları ele alındığında ise öğrencilerin 13'ünün (%54) haftada birkaç kez, 6'sının (%25) günde birkaç kez ve 5'inin (%21) ayda birkaç kez İnternet eriştikleri görülmektedir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak bir anket formu kullanılmıştır. Anket formu öğrencilere ait kişisel bilgilerin ve araştırma amacı doğrultusunda istenen verilerin elde edilebilmesine yönelik açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Anket formunun hazırlanmasında ilgili alanyazından ve uzman görüşlerinden faydalanılmıştır. Bir sonraki adımda veriler indekslenerek içerik analizi aşamasına geçilmiştir. Analiz sürecinde oluşturulan temalar eğitim teknolojisi ve özel eğitim alanlarında uzman araştırmacıların görüşlerine sunulmuştur. Farklı araştırmacıların temaları incelemesi sonucu elde edilen temalar üzerinde görüş birliği sağlanmıştır. Araştırmada bulguların sunumunda öğrenci görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

İnternetin ders amaçlı kullanımına ilişkin olarak elde edilen bulgular değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının İnterneti dersleri ile ilgili konularda araştırma yapmak ve bilgi edinmek amacıyla sıklıkla kullandıkları görülmüştür. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının İnterneti kullanma ve İnternet kanalı ile erişilen bilgilerin doğruluğunu ve bilimselliğini değerlendirme konusunda doğru yönlendirilmelerinin oldukça önemli olduğu düşünülebilir. Eğitim fakültelerinde halen uygulanan programlar ve bu programlar doğrultusunda yürütülen Bilgisayar I ve II derslerinde yer verilen konulara ek olarak derslerde uygulamalı çalışmalara ağırlık verilmesi ve alanda çalışan öğretim elemanlarının yürüttükleri derslerde öğretmen adaylarını özel eğitim alanı ve İnternetin doğru ve etkili kullanımı konusunda bilgilendirmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise İnternetin öğretim amaçlı kullanımında olumlu bulunan yönlerin ağırlıklı olarak bilgiye kolay-hızlı erişim ve öğrenmeye katkıda bulunma üzerinde yoğunlaştığıdır. Aynı zamanda sayıları bazı öğrenciler internetin öğretim amaçlı kullanımının eğlenceli olduğu konusunda görüş bildirmişleridir. Bu doğrultuda elde edilen bilgiler ve günümüz koşullarında öğretmen adaylarının da günlük yaşamlarında İnterneti sıklıkla kullanıyor olmalarından yola çıkarak öğrenme ve öğretme etkinliklerini daha doğal, ilgi çekici ve eğlenceli hale getirmek için eğitim ortamlarında İnternet kullanımının arttırılması düşünülebilir.

İnternetin öğretim amaçlı kullanımında karşılaşılan sorunlara ilişkin bulgular ise bilgi erişiminde yaşanan sorunlar, alt yapı, teknik ve bağlantı sorunları, bilgisayar eğitiminin yetersizliği ve sosyalleşmeye olumsuz etkiler başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin bilgiye erişim olanakları ile ilgili elde edilen bilgiler değerlendirildiğinde öğrencilerden sadece birinin okuldan İnternete erişim sağlaması ve bu doğrultuda en düşük oranın okul ortamında olması oldukça düşündürücüdür. Eğitim ortamlarında bu ve benzeri sorunlara üretilecek olan çözümler ile üniversite ve fakültelerin öğrencilerin internete erişim sağlayabilecekleri ortamların sayısını ve kalitesini arttırmaları ile öğrencilerin okuldan internete erişim sağlama sıklığının arttırılabileceği ve böylece çağdaş eğitim gereklerinin daha iyi sağlanabileceği düşüncesi ağırlık kazanmıştır.

İnternetin özel eğitim öğretmeni yetiştirmedeki rolüne ilişkin elde edilen bulgular alanla ilgili konularda bilgi edinme, tecrübelerin paylaşımı, ders materyallerinin geliştirilmesi ve alanla ilgili gelişmelerin takip edilmesi başlıkları altında temalaştırılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri ve halen özel eğitim alanında yürütülen uygulamalar doğrultusunda hizmet öncesinde ve sonrasında öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerine katkı sağlayabilecek uygulamalardan eğitimleri süresince haberdar edilmelerinin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda interneti öğretim amaçlı kullanma konusundaki yeterliklerinin desteklemesi amacıyla ders programlarına internetin öğretim amaçlı kullanımına ilişkin dersler konularak özel eğitim alanındaki öğretmen adaylarının kendi alanlarına yönelik olarak interneti doğru ve etkili bir biçimde kullanma ve İnternet kanalı ile erişebilecekleri kaynakları tanımaları sağlanabilir. Ayrıca öğretmen adaylarının eğitimleri süresince ve meslek yaşamlarında özel eğitim alanı ile ilgili dünyadaki gelişmeleri İnternet üzerinden rahatlıkla takip edebilmeleri amacıyla ders programlarında yabancı dil eğitimlerine daha fazla önem verilmesinin de öğretmen adaylarının bu konudaki yeterliliklerini arttıracığı düşünülmektedir.